

special jongveeopfok

Vroeg of laat verdriift nieuwe aanwas de oudere melkkoeien. Jaarlijks vervangt het gemiddelde bedrijf nog steeds dertig procent van zijn melkvee, terwijl het aantrekkelijker is de opfokkosten over meerdere lactaties af te schrijven. Twintig procent vervanging blijft het streven.

Hoe lang ga ik door met een koe? Voor veehouders blijft dat een continue afweging', vertelt Gerrit Bossink, bedrijfskundige bij de GIBO-groep. 'Een studiegroep die ik begeleid kent een spreiding van vijf tot negen stuks jongvee per tien aanwezige melkkoeien.' Met de gegevens van de groep voor zich geeft Bossink een korte beschrijving van de soorten bedrijven. Het ideaalbeeld vormt het bedrijf met vijf stuks jongvee per tien koeien, een gemiddelde leeftijd van vijf jaar en vijf maanden bij een vervangingspercentage van 22. 'Bedrijven zoals dit bedrijf die dat percentage realiseren werken economisch gezien het beste', klinkt het tevreden uit Bossink's mond. 'Een vervanging van 20 procent is nog steeds het meest voordelig. In de praktijk gaan de koeien te snel eruit.'

Jan Halewyck, melkveeconsulent bij de Boerenbond in Vlaanderen, haalt het optimale vervangingspercentage van 23 uit een studie van 2001. 'Dit percentage is erg afhankelijk van de prijs voor reforme koeien', waarschuwt Halewyck. 'De slachtdieren brachten het afgelopen seizoen ongeveer het dubbele op vergeleken met drie jaar geleden. Een hogere prijs voor reforme dieren maakt een hogere vervanging aantrekkelijker.'

Op basis van zijn praktijkervaring schat Halewyck de vervanging tussen 25 en 30 procent wanneer bedrijven opfokken voor eigen vervanging. 'Onder de 25 procent halen is wel heel moeilijk. We hebben slechts enkele potstallen in ons bestand die het redden om meerdere jaren achtereen op 20 procent vervanging uit te komen.'

Lagere vervanging dubbeldoel

Weinig jongvee aanhouden en het melkvee de kans geven om de dure opfokkosten te spreiden. Dit is de boodschap die al meerdere jaren uitgedragen wordt, maar komt die over bij de veehouders? Drieduizend GIBO-klanten behaalden in 2004 30 procent vervanging. Deze bedrijven produceerden gemiddeld 7800 kg melk en per tien melkkoeien hielden zij 7,1 stuks jongvee aan. 'Minas liet veel ruimte voor het jongvee', verklaart Bossink het gelijkblijvende niveau. 'In de nieuwe mestwetgeving telt het oudere jongvee

zwaar mee. Op latere leeftijd afkalven is dan minder aantrekkelijk. Als het goed is zal het vervangingspercentage vanaf komend jaar langzaam dalen. De laatste vier jaar ligt dit percentage gemiddeld op 30 procent. Maar het blijkt zo vaak: wie gemiddeld is, is niet goed genoeg.'

Uit de GIBO-boekhouding van afgelopen jaar blijkt dat de dubbeldoelbedrijven een lager vervangingspercentage realiseren dan de hoogproductieve 'melktypische' bedrijven. De bedrijven die met

melktypische dieren op een gemiddelde productie van 9000 kilogram melk uitkwamen, realiseerden een vervangingspercentage van 31 procent met 7,4 stuks jongvee per tien melkkoeien. De dubbeldoelbedrijven produceerden gemiddeld 7000 kilogram melk, hadden een vervangingspercentage van 25 en hielden 6,7 stuks jongvee per tien melkkoeien aan.

Aankooprij vaars schrikt af

Veehouders die voor vervanging vaarzen aankopen laten het aanwezige melkvee vaak langer op het bedrijf lopen, meent Stormink. 'De aankooprij van een vaars schrikt veehouders altijd meer af dan de kosten die een zelf opgefokte vaars met zich meebrengt.' De prijzen voor verse vaarzen kunnen per jaar behoorlijk variëren, zo blijkt uit het verhaal van Halewyck. 'Afgelopen seizoen lag de gemiddelde veilingprijs tussen de 1250 en 1300 euro, terwijl in voorgaande jaren de vaarzen voor 950 tot 1050 euro weggingen. De hogere prijzen kennen meerdere oorzaken. Een aantal veehouders heeft behoorlijk overdreven met het witblauwgebruik, waardoor een tekort aan melkvaarzen ontstaat. Daarnaast verwisselt zo'n tien procent van het Vlaamse melkquotum van eigenaar dit jaar. De kopers nemen wel de melk maar niet de koeien over. Ook op deze bedrijven zijn extra vaarzen gewenst.'

Veehouders die de bedrijfsresultaten willen verbeteren kunnen bij beslissingen ondersteuning krijgen vanuit het programma Meadows 2005. In dit rekenmodel kunnen bedrijfsgegevens die invloed hebben op de opfok en vervanging ingevoerd worden.

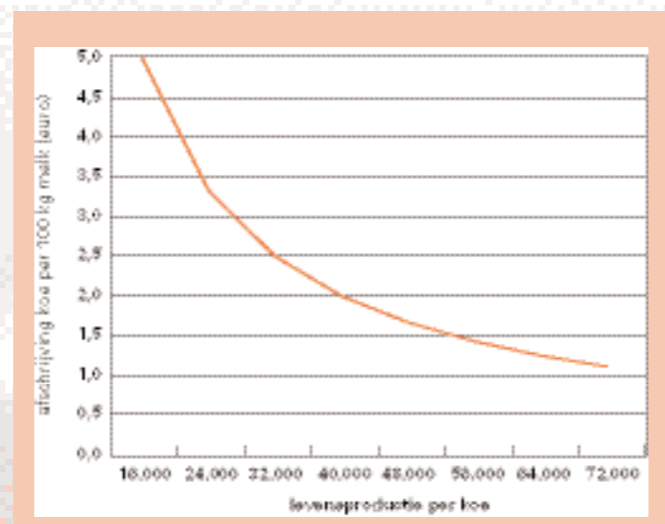
Door de huidige situatie in te voeren en vervolgens met bepaalde streefwaarden opnieuw door te rekenen geeft het programma inzicht in de economische gevolgen. Provimi zag kansen voor dit programma en vertaalde Meadows 2005 in het Nederlands. Via de mengvoeradviseur bereikt dit programma uiteindelijk de veehouder. 'Het programma maakt een einde aan de discussie of een investering te duur is', vertelt Robbert van Breda, ruminantspecialist bij Provimi. 'Het toont direct de gevolgen op de kostprijs van bijvoorbeeld 10 procent lagere vervanging.'

Koeien afschrijven

Countus accountants + adviseurs berekent eenvoudigweg wat de afschrijving per koe per honderd kilogram melk is (zie figuur 1). 'Afschrijving klinkt negatief omdat we dat woord meestal bij gebouwen en machines gebruiken, maar voor koeien kun je net zo goed de afschrijving berekenen', stelt Bertus Stormink, bedrijfsadviseur bij Countus. De afschrijving is gebaseerd op 800 euro per koe, geredeneerd vanuit de beginwaarde van een vaars van 1150 euro en de eindwaarde van een slachtkoe van 350 euro. Uit de figuur is te lezen dat een hoge levensproductie per koe resulteert in lage opfokkosten per honderd kilogram melk. Stormink: 'Natuurlijk kan niet iedereen met weinig jongvee werken. Je moet echt zuinig zijn op de koeien om ze oud te laten worden. Alleen dan kan een lage vervanging een positieve invloed op het bedrijfsresultaat hebben.'

Christel van Raay

Figuur 1 – Afschrijving melkkoe gerelateerd aan levensproductie

Lager vervangingspercentage van dubbel doeldieren dan van melktypische koeien

Te snel ontslag voor oude koe